
Kronika naukowa IBL

Biuletyn Polonistyczny 7/21, 60-69

1964

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

4. KRONIKA NAUKOWA IBL

Zebrania naukowe
organizowane przez Instytut Badań Literackich PAN
w I semestrze roku akademickiego 1964/65

29.X.64	Dr Michał Głowiński	Anachronizm i konstrukcja czasu - z problemów poetyki Żeromskiego.
12.XI.64	Dr Jacek Trznadel	Z zagadnień współczesnego edytorstwa - przykład Leśmiana.
26.XI.64	Dr Kazimierz Bartoszyński	"Popioły" i kryzys powieści historycznej.
10.XII.64	Dr Stefan Treugutt	Ody napoleońskie Koźmiana.
7.I.65	Doc. dr Samuel Sandler	O nowelistyce Świętochowskiego.
21.I.65	Dr Zbigniew Goliński	Czy istnieje tekstologia?

Zebrania odbywać się będą w Sali nr 103
Pałacu Staszica w Warszawie, ul. Nowy Świat 72

Początek o godz. 18

Wstęp wolny

Konferencja Naukowa poświęcona twórczości
Stefana Żeromskiego

Instytut Badań Literackich PAN zorganizował w Warszawie w dn. 17 października 1964 r. Konferencję Naukową poświęconą twórczości S. Żeromskiego.

Na Konferencji ogłoszono następujące referaty:

- prof. Henryk Markiewicz - Stefana Żeromskiego "Myśli o pismach polskich"
prof. Kazimierz Wyka - Źródło twórczości Żeromskiego
dr Zbigniew Siatkowski - Żeromski-Broniewski
prof. Artur Hutnikiewicz - Problematyka form kompozycyjnych w sztuce pisarskiej S. Żeromskiego.

W Konferencji wzięło udział liczne grono literaturoznawców, krytyków literackich i pisarzy. Po referatach wywiązała się ożywiona dyskusja.

Wystawa pn. "Stefan Żeromski - pisarz historyczny"

Równocześnie z Sesją Naukową poświęconą 100 rocznicy urodzin S. Żeromskiego zorganizowana została przez Bibliotekę IBL w dn. 16.X.-7.XI. wystawa pn. "Stefan Żeromski - pisarz historyczny".

Monograficzne ukazanie całości twórczości Żeromskiego, chociażby tylko w zakresie pierwszych wydań i pierwszych recenzji, nie było możliwe ze względu na bogactwo materiałów i brak miejsca. Konieczny był więc wybór tematu problemowego. Wybrano więc zobrazowanie stosunków pisarza do tradycji narodowej oraz w miarę możliwości przedstawienie współczesnej recepcji jego utworów. Stąd chronologiczny układ wystawy według okresów i wydarzeń historycznych, które stanowiły przedmiot twórczych zainteresowań pisarza. Ustalono więc następujące działy wystawy: "Z dawnych stuleci", "Kościuszkowski i epoka napoleońska", "Na marginesie lat 1816-1860", "Powstanie styczniowe". Wydzielone okresy zamykał dział pn. "Ku przyszłości", pokazujący ideowe rozterki i propozycje pisarza w okresie 1905 r. i w pierwszych latach międzywojennych. Dział ten zamykał pierwodruk "Przedwiośnia". Wystawa oparta była wyłącznie na materiałach Biblioteki IBL (wyjątek stanowiło siedem eksponatów wypożyczonych przez Muzeum Świętokrzyskie w Kielcach).

Biblioteka IBL posiada pełny zasób pierwszych, rzadko dziś spotykanych wydań, jak: "Rozdzióbią nas kruki, wrony..." z 1895 r. z winietą wg obrazu prawdopodobnie Oktawii i Stefa-

na Żeromskich, "Utwory powieściowe" w wyd. Gebethnera i Wolffa z 1898 r. czy "Wszystko i nic" z 1919 r. Przedstawiono źródła do okresu wojen napoleońskich stanowiące podstawę historyczną "Popiołów". W zakresie współczesnej recepcji twórczości pisarza trzeba było ograniczyć się do kilku pierwszych i najbardziej istotnych głosów, jak np. wczesnej opinii Orzeszkowej o "Popiołach", broszury Jana Baudouin de Courtenay: "Krzewiolele zdziwienia", atakującej autora "Popiołów" czy recenzji "Wiernej rzeki" M. Dąbrowskiej. Trudno bowiem było ze względu na brak miejsca przedstawić całość posiadanego przez Bibliotekę materiału w czasopiśmie, tzn. wszystkich współczesnych recenzji. Obraz pierwszych reakcji krytyki uzupełniał zestaw opracowań syntetycznych w osobnych publikacjach. Z ciekawszych pozycji wymienić należy wczesną pracę Struga z 1902 r., prace Feldmana, Brzozowskiego, Bronowicza. Adamczewskiego, Borowego, kończąc na ostatnich pozycjach jak: monografia W. Witt czy wznowienie książki A. Hutnikiewicza.

Wystawa objęła ogółem ponad 100 eksponatów.

"Pamiętnik Literacki", z. 1/1965

(poświęcony twórczości Stefana Żeromskiego)

ROZPRAWY:

1. A. Hutnikiewicz, Problematyka form kompozycyjnych w sztuce pisarskiej Żeromskiego
2. J. Żurawicka, Czy Żeromski był "głosowiczem"?
3. H. Ivaničkova, Stefan Żeromski w świetle idei G. Sorela
4. M. Głowiński, Czas powieści Żeromskiego
5. K. Bartoszyński, Dwie rzeczywistości historyczne w "Popiołach"
6. St. Pigoń, Hetman Żółkiewski u stóp Samuela Zborowskiego. Z problematyki "Dumy o hetmanie"
7. J. Kądziera, O genezie "Syzyfowych prac" Stefana Żeromskiego
8. A. Krechlikowa, Nad rękopisem "Przedwiośnia"

MATERIAŁY I NOTATKI

1. St. Zabierowski, Udział Askenazego i jego szkoły w genezie "Popiołów"

2. St. Pigoń, Zenona Przesmyckiego i Stefana Żeromskiego korespondencja wzajemna w sprawie "Powieści o Udałym Walgierzu"
3. Wł. Słodkowski, Z nieznanej korespondencji Stefana Żeromskiego z Aleksandrem Świętochowskim
4. H. Markiewicz, A. Warski o "Przedwiośniu"

KRONIKA

1. A. Piorunowa, Sprawozdanie z konferencji IBL poświęconej twórczości Stefana Żeromskiego (17.X.1964)
2. Wydawnictwa Instytutu Badań Literackich PAN w latach 1958-1963 (opr. A. Piorunowa).

Konferencja Naukowa na temat: Główne Kierunki Prozy w Polsce Ludowej

W dniach 14-15 grudnia odbyła się we Wrocławiu Konferencja poświęcona głównym kierunkom Polski Ludowej, zorganizowana przez Instytut Badań Literackich i Katedrę Literatury Polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego.

Podczas Konferencji wygłoszono następujące referaty:

prof. Stefan Żółkiewski	- Polska proza powojenna
dr Alina Brodzka	- Realizm otwarty - poszukiwanie i wybór
doc. Jan Trzynadłowski	- Powieść polska lat 1945-1964 w poszukiwaniu bohatera
doc. Jerzy Ziomek	- Powieść polityczna - powieść o polityce
dr Helena Zaworska	- O powieści tzw. obrachunków inteligenckich l. 1945-1949
dr Piotr Kuncewicz	- Poetyka powieści "produkcyjnej"
dr Alicja Lisiecka	- Pokolenie "pryszczatych"
dr Zbigniew Żabicki	- O tendencjach rozwojowych współczesnej prozy polskiej
mgr Krzysztof Dmitruk	- Literatura masowa w Polsce Ludowej.

"Pamiętnik Literacki", z. 4/1964
poświęcony głównym kierunkom prozy w Polsce Ludowej

I. Rozprawy i artykuły

1. S. Żółkiewski, Polska proza powojenna
2. J. Ziomek, Powieść polityczna - powieść o polityce
3. A. Lisiecka, Pokolenie "pryszczatych"
4. Z. Żabicki, O tendencjach rozwojowych współczesnej prozy polskiej
5. W. Maciąg, Droga pisarska Tadeusza Brezy
6. A. Brodzka, Realizm otwarty - poszukiwanie i wybór
7. R. Przybylski, Polska poezja klasyczna po roku 1956
8. S. Treugutt, Autentyzm poszukiwania. Uwagi o literaturze dramatycznej 20-lecia.

II. Materiały i notatki

1. F. Lichodziejewska, Z ineditów Władysława Broniewskiego
2. A. Piorunowa, Z brulionów Leona Kruczkowskiego
3. A. Piorunowa, K. I. Gałczyńskiego dwa listy do redaktora "Przekroju"

III. Recenzje i przeglądy

1. S. Żółkiewski, Przepowiednie i wspomnienia (M. Hopfinger)
2. W. Kubacki, Lata terminowania (H. Kirchner)
3. Z. Żabicki, Tradycja, styl, obyczaj (Z. Skuza)
4. J. Trznadel, Twórczość Leśmiana (M. Głowiński)
5. M. Głowiński, Poetyka Tuwima a polska tradycja literacka (J. J. Lipski)
6. W. Maciąg, Opinia i wróżby (J. Bajdor)
7. A. Sandauer, Stanowiska wobec ... (P. Kuncewicz)

IV. Kronika

1. E. Czaplejewicz, III Konferencja Teoretycznoliteracka Pomocniczych Pracowników Naukowych Polonistyki

Konferencja metryki słowiańskiej i ogólnej

W dniach 24-29 sierpnia 1964 r. odbyła się w Warszawie Konferencja metryki słowiańskiej i ogólnej, zorganizowana przez Instytut Badań Literackich przy współudziale Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego. W konferencji wzięli udział współpracownicy IBL i Katedr uniwersyteckich (z Warszawy, Krakowa i Lublina) oraz uczeni zagraniczni - z ZSRR, Stanów Zjednoczonych, Czechosłowacji i NRD.

Na program Konferencji złożyły się następujące referaty:

prof. R. Jakobson (Harvard) - Specyficzne właściwości akcentu w porównaniu z innymi elementami prozodycznymi

prof. J. Kuryłowicz (Uniwersytet Jagielloński) - Akcent i iloczyn jako elementy rytmu

doc. Z. Topolińska (Zakład Słowianoznawstwa PAN - Stosunek wzajemny analizy metrycznej i językowej w świetle faktów zachodniosłowiańskich.

prof. J. Levý (Uniwersytet w Brnie) - Znaczenie formy a forma znaczenia

prof. W.M. Żirmunski (Instytut Językoznawstwa Akademii Nauk ZSRR) - O wierszu Majakowskiego

prof. K. Taranowski (Harvard) - Podstawowe zadania statystycznych badań nad wierszem słowiańskim

prof. A.N. Kołmogorow (Uniwersytet Moskiewski), Pięciostopowy jamb w "Borysie Godunowie".

dr J. Woronczak (IBL PAN), Szacowanie odległości między formami wiersza.

dr Z. Kopożyńska (IBL PAN), Funkcje rymu niestychnego w wierszu stychicznym

dr L. Pszczołowska (IBL PAN), Strofa i wiersz ciągły

doc. M. Grzędzielska (Uniwersytet M. Curie-Skłodowskiej w Lublinie), Gramatyka i instrumentacja polskiego rymu w XIX wieku

prof. M.R. Mayenowa (IBL PAN), Porządek akcentowy polskiego sylabowca

dr A. Wierzbicka (IBL PAN), Z zagadnień szyku wyrazów w wierszu polskim i rosyjskim

dr J. Święch (Uniwersytet M. Curie-Skłodowskiej w Lublinie),
Trzynastozgłoskowiec a aleksandryn
prof. A. Isaczenko (Berlin, Akademia): Intonacja zdania
jako system biernych opozycji.

Problem metryki opierano w referatach na wynikach badań językoznawczych i tym się tłumaczy obecność referatów, których tytuły zapowiadają jak gdyby tematykę "czysto" językoznawczą. Konferencja, która w pewnym sensie stanowiła kontynuację odbytej w Warszawie w r. 1960 Międzynarodowej Konferencji Poetyki i Zjazdu w Jabłonie pod Warszawą w r. 1961, miała tym razem charakter roboczy i zgromadziła tylko wąskie grono specjalistów.

Problematyka badań nad wierszem przyciąga zainteresowanie nie tylko teoretyków literatury i językoznawców, ale nawet matematyków, dla których wiersz stanowi dogodny materiał do budowy ogólniejszych modeli teoretycznych.

Nowy Korbut

Co najmniej trzy generacje polonistów wychowały się na bibliografii Korbuta, dziele, którego pierwsze wydanie wyszło drukiem w r. 1917-21, wznowienie ("wydanie drugie powiększone") w l. 1929-1931, t. 1-4. Gabriel Korbut nazwał je Literaturą polską od początku do wojny światowej. W uzupełnieniu tytułu czytamy "książka podręczna informacyjna dla studiujących naukowo dzieje rozwoju piśmiennictwa polskiego".

Potrzeba wznowienia bibliografii literatury polskiej Korbuta po ostatniej wojnie była oczywista. Inicjatywę tę podjął Państwowy Instytut Wydawniczy, wykonanie powierzono Instytutowi Badań Literackich, który na mocy uchwały Komitetu Ministerstwa do spraw kultury powołał w roku 1950 Komitet Redakcyjny Bibliografii Literatury Polskiej wg literatury polskiej G. Korbuta. Komitet Redakcyjny: Kazimierz Budzyk - redaktor naczelny, Roman Pollak - redaktor tomu I, Tadeusz Mikulski - redaktor tomu II, Irmina Śliwińska - redaktor tomu III, Zygmunt Szwejkowski - redaktor tomu IV, Ewa Korzeniewska - redaktor tomu V oraz Stanisław Stupkiewicz - sekretarz Komitetu.

Prace nad obecnym wydaniem przeszły kilka faz redakcyjnych (por. Przedmowę K. Budzyka do tomu I - Piśmiennictwo staropolskie), nim pierwsze tomy przekazane zostały do publikacji.

Najwcześniej ukazywać się zaczął t. V całości, znany jako Słownik współczesnych pisarzy polskich - tj w 1963 roku. Wydrukowany został także pierwszy i drugi wolumen części staropolskiej. Po wielu latach pracy realizacja wydawnicza Nowego Korbuta wstąpiła w fazę najistotniejszą - produkcji drukarskiej.

Całość wydania obejmuje:

A. Piśmiennictwo staropolskie - pod kierownictwem K. Pollaka

1. Hasła ogólne i anonimowe	1963
2. Hasła osobowe A - K	1964
3. Hasła osobowe L - Z oraz indeksy	1965

W stosunku do edycji Korbuta wydanie nowe podaje materiał blisko trzykrotnie bogatszy - przeniesiono tu także z dawnego tomu II pisarzy czasów saskich. Zestawienia bibliograficzne i bibliografie odpowiadają na ogół stanowi z l. 1958-60, w niektórych wszakże wypadkach sięgają roku wydania poszczególnych woluminów: 1963-64.

B. Literatura Oświecenia - pod kierownictwem i redakcją E. Aleksandrowskiej

4. Hasła ogólne, rzeczowe oraz osobowe A - J	- 1965
5. Hasła osobowe J - P	- 1965
6. Hasła osobowe R - Z oraz indeksy	- 1966

Materiały przekraczają przeszło trzykrotnie zasób dawnego Korbuta; wprowadzono kilkadziesiąt nowych haseł.

C. Literatura okresu romantyzmu - pod kierownictwem I. Śliwińskiej

7. Hasła ogólne, rzeczowe oraz osobowe A - G	- 1966
8. Hasła osobowe H - P	- 1966
9. Hasła osobowe H - Z oraz indeksy	- 1967

Tomy wydzielone: 1/ J.I. Kraszewski 1965

2/ J. Słowacki - terminy późniejsze.

3/ A. Mickiewicz.

D. Literatura okresu realizmu i Młodej Polski - pod red.
Z. Szweykowskiego

10. Hasła ogólne, rzeczowe oraz osobowe A - F 1966
11. Hasła osobowe G - M 1967
12. " " N - R 1967
13. " " S - 7 oraz indeksy 1968

Tomy wydzielone: 1. H. Sienkiewicz }
E. Orzeszkowa } 1966
B. Prus }
2. S. Żeromski }
St. Wyspiański } 1968
J. Kasprówicz }

E. Słownik współczesnych pisarzy polskich - pod red.

E. Korzeniewskiej

- t. 1 Hasła ogólne, rzeczowe oraz osobowe A - I 1963
t. 2 Hasła osobowe J - P 1964
t. 3 Hasła osobowe R - Z 1964
t. 4 Indeksy, słownik pseudonimów i kryptonimów oraz
uzupełnienia 1965

Słownik objął pisarzy i badaczy literatury XX w. nie włączonych do Literatury polskiej G. Korbuta (wyjąwszy trzy hasła: T. Boy-Żeleński, A. Grzymała-Siedlecki, L. Staff), wyznaczony jako granicę górną datę debiutu książkowego przed 1950 r.

Materiały tej bibliografii (podmiotowe i przedmiotowe) doprowadzone są do r. 1957.

Ogółem całe dzieło obejmie ponad 2,5 tys. haseł osobowych, 23 tomy, ok. 1200 ark. wyd. Ukończenie drukiem przewidziane jest przed r. 1970.

F. Wieczór poświęcony pamięci prof. Kazimierza Budzyka

W dn. 28 listopada 1964 r. odbył się w lokalu Instytutu Badań Literackich wieczór ku czci zmarłego w roku bieżącym prof. Kazimierza Budzyka. Wieczór zorganizowany przez Instytut Badań Literackich i Katedrę Teorii Literatury Uniwersytetu Warszawskiego zgromadził liczne grono przyjaciół i kolegów

Profesora, Jego uczniów i wychowanków z Instytutu i Katedry Teorii Literatury UW. Na wieczór złożyły się wspomnienia: dr Janusza Sławińskiego, który scharakteryzował, jako uczeń prof. Budzyka, Jego sylwetkę jako dydaktyka i wychowawcy młodzieży; prof. Stefana Żółkiewskiego, który przedstawił biografię intelektualną prof. Budzyka, zwłaszcza w okresie Jego młodości; prof. Zdzisława Libery, który opowiedział o działalności wydawniczej prof. Budzyka w zakresie pomocy i podręczników szkolnych; prof. M.R. Mayenowej, która scharakteryzowała rolę i działalność prof. K. Budzyka w Instytucie Badań Literackich.